

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 6. V Ljubljani, 31. marcija 1900. Leto XVII.

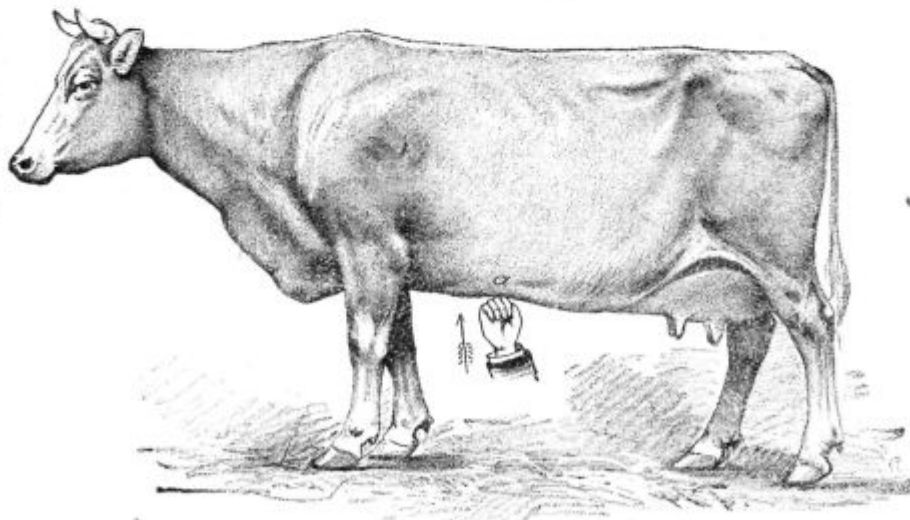
Obseg: Kaj se zgodi, če goved požre kaj trdega ali rtastega. — Žveplalnik »vindobona«. — Letošnja trgovina z deteljnim semenom. — Zasirjenje mleka. — Pogozdovanje Krasa v vojvodini Kranjski. Dalje) — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Kaj se zgodi, če goved požre kaj trdega ali rtastega.

(V obliki povesti poleg Steuertove knjige »Nachbarsrath in Viehnöthen«. Priobčeno z dovoljenjem založništva.)

Odrastla hči kmeta Antona krmi skupno z dekle krave in drugo živino. Vedno je to delo rada opravljala in je bila vesela, ako je živina dobro uspevala. Prav pogosto je šla podnevi v hlev. Deklica je bila zelo pridna, in njene roke nikdar niso počivale.

Danes je nedelja! Hči kmeta Antona se bavi z ženskimi ročnim delom, in sicer s kvačkanjem. Na krat se spomni, da ima krava ki se je pred tednom otelila, dobiti oblodo. Hitro odloži začeto delo in vtakne kvačko, ki jo je rabila, v lase. V kuhinji je pripravila oblodo in se je končno pripognila, da bi pijačo zmešala z rokami. Pri mešanju je pač čutila, da je v oblodi neki trd, dolg predmet, a ga ni mogla več najti in je zatorej mislila, da se je zmotila. Opustila je iskanje in

Podoba 31.

nesla kravi narejeno pijačo. Krava je z veliko slastjo zavžila vse do zadnjega ostanka, na kar je šla hči zopet k delu v svojo sobo. Ko je hotela svojo kvačko vzeti iz las, je ni več našla. Iskala jo je po sobi, v kuhinji, v hlevu in na hodniku, tudi v napojni skaf je pogledala, toda nikjer je ni bilo; kvačka se je izgubila.

Minuli so tedni. Krava je bila zopet breja. Nekega dne je dekla, stopivša v hlev, slišala, da je krava parkrat tiho, a bolešno zajčala, tudi je bila zapazila, da ima krava nekaj dni sem malo teka. Na levi lakotnici je bila krava nekoliko zatekla. Dekla je to povedala domači hčeri. Ta je prišla z osoljenim koščekom kruha, ktereja je pomolila kravi. Krava je košček snedla z največjo slastjo in je kmalu zatem začela prežvekovati. To je pomirilo obe dekleti.

Minulo je več dni. Ječanje je postajalo čimdalje hujše. Posebno močno je bilo po jedi in če je krava legla. Če je legla, je kmalu zopet ustala in ni nikoli dolgo časa ležala. Če je ustala, ji je bilo očitno boljše.

Sedaj se je zdelo hčeri potrebno, da pove svojemu očetu, kmetu Antonu, kako je s kravo. Ko je Anton prišel v hlev, je videl kravo prežvekovati in je tudi slišal ječanje. Potem je rekel: „Dokler krava je in prežvekuje, ni bolna“, in je zapustil hlev, ne da bi se dalje brigal zato.

Dva dni za tem je kravo minula vsa slast. Prežvekovanje ni bilo več tako živahno in temeljito kakor sicer.

Hči je zopet pozvala svojega očeta. Ta je prinesel nekaj krme s seboj in jo pomolil kravi, ki je boljše

krmo snedla, slabše pa se ni niti dotaknila.

Kmet je poslal po soseda, in sosed je prišel takoj. „Krava je bolna in ni bolna“, je rekel

Anton sosеду.

Sosed je kravo natančno pregledal, potem pa rekel: „Gobec

je še mokroten, a ušesa in rogovi so nekaj

gorki.“ Zdaj je tudi sosed slišal

kravo ječati, kar se je tudi njemu zdelo sumljivo.

„Krava je mogoče pogoltnila kak žrebelj ali

kako žico“, je rekel; „če je žrebelj, ki se je

zavrtal v smeri proti sren, po-

tem mora biti ječanje hujše, če peljemo kravo

navzdol, ker pri tem poriva teža droba žrebelj

dalje proti sren.

Da to poskusijo, so gnali kravo iz hleva, toda ni hotela iti navzdol, ko je prišla ven na

dvorišče.

Vlekli so jo navzdol z vrvjo in so ji s šibo dali par udarcev po hrbtu. Krava je šla sedaj kakih 20 korakov navzdol. Tu je začela hudo ječati, na kar so opustili nadaljnje poskuse. Navzgor je šla krava brez vsake težave. Komaj je stopila nekaj naprej, že se ji je pomirilo ječanje.

V hlevu je že bila veselejša in živahnejša kakor prej, tudi je snedla krmo, ktero je prej pustila. „Ta krava je gotovo požrla kako špičasto reč“, je rekel sosed Antonu. „Potem je krava izgubljena“, je odvrnil Anton. „Vsekakor je ta reč jako nevarna“, je rekel sosed, „poskusimo še nekaj. Ako moremo kravo postaviti spredaj nekoliko više in če ji damo izdatno dri-

stilo ter jo osem dnij pustimo malo stradati, da se zmanjša obseg trebušnega droba, potem se žrebelj lahko končno še umakne nazaj, če ni pregloboko vdrt in ni še v prečni mreni.“

Sosed je dal kravi 1 kg Glavberjeve soli v 2 litrih kamiličnega čaja. Krava se je morala 8 dnij trdo postiti. Glavberjeva sol je krepko delovala. Vamp je zelo upadel. Krava je v hlevu stala ob kraju. S plastenjem gnoja se je spredaj povišal stalni prostor za 15 cm.

Anton je hotel prostor vzdigniti za 20 cm, a sosed tega ni pripustil, ker se je bilo bati bruha, kajti krava je bila zopet breja.

Prešla sta

zopet dva me-

seca. Skoraj se je pozabilo, da

krava ni zdrava, da jo nekaj boli.

Anton je imel poleti na druge stvari misliti, in se ni utegnil

baviti s svojo nekdanj bolno

kravo. Po košnji otave je kmet gnal svojo ži-

vino na pašnike. Tudi bolna

krava je šla na pašo. Anton je menil, da hoja

dobro stori kravi, ki je bila že 6 mesecev

breja. Prvikrat, ko je šla krava na pašo, je bila

ta hoja za bolno kravo usodna.

Če se je hotelo priti na pašnik, je bilo treba iti čez strmino. Ko je prišla krava

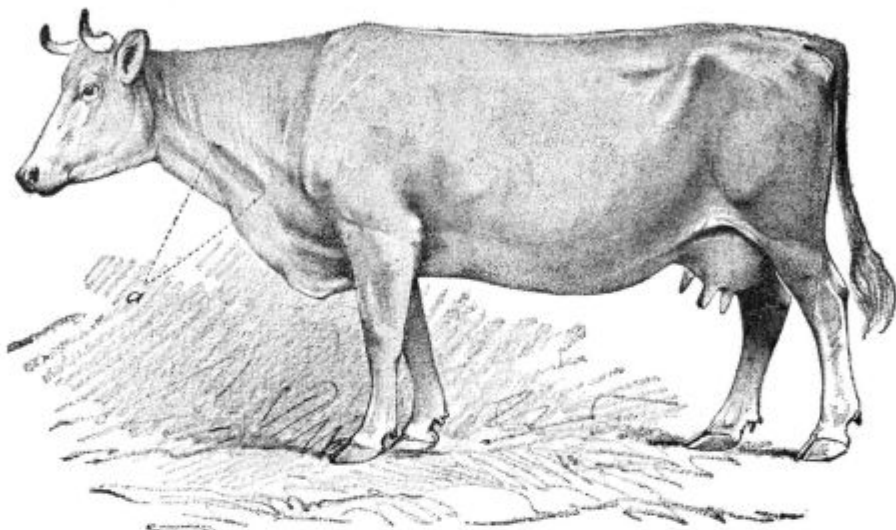
z drugo živino k strmini, je šla pričetkoma

čvrsto navzdol. Nakrat se je ustavila. Ko je pastir zagledal, da je ostala

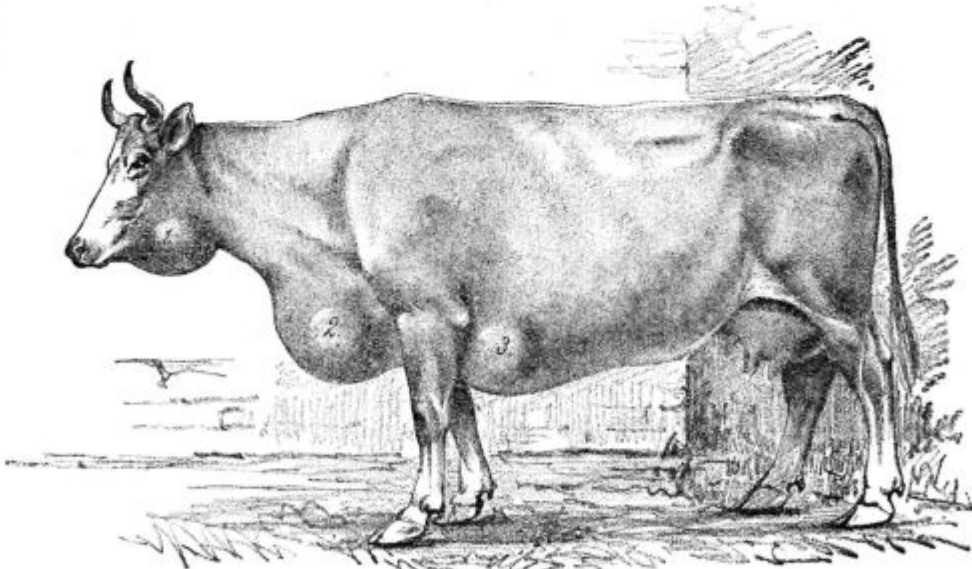
krava zadaj, je šel k nji in ji dal par gorkih na hrbet, na kar je krava začela teči. Prišedša doli je pričela ječati, in ni mogla storiti niti koraka več. To se je zdela pastirju zelo

sumljivo in je poklical kmeta Antona. Ko je Anton prišel, je krava silno ječala. To je Antona zelo iznenadilo. Skušal je kravo pripeljati v svoj hlev. Končno se mu je to posrečilo z velikim naporom. V hlevu ni bilo nič bolje. Poklicani sosed je pregledal kravo; pri pregledovanju je parkrat sunil na lahko v prsni hrstanec, na kar je krava začela hudo ječati. Pri vsakem sunku je bilo ječanje bolestnejše (glej pod. 31. pri a).

Sosed je svetoval Antonu, naj pošlje po živinozdravnika. Živinozdravnik je prišel za nekaj ur in

Podoba 32.

Podoba 33.

je kravo pregledal. Največjo pozornost je posvetil pregledovanju srca. Ko je bila končno preiskava dovršena, ktera je trajala nad pol ure, je preiskovalec rekel: „Zagotovo se je vrinilo iz želodca v osrčnik kako ostrilo in je ranilo srce. V osrčniku se je že nabralo nekaj litrov gnojnice. Najpametneje je, če kravo kar precej zakoljete“.

Zatem je živinczdravnik pokazal Antonu in sosedu podolgasto, okroglo zateklino na obeh straneh vratu (glej pod 32. pri a). Zateklina prihaja od zatekle žile dovodnice, ki je precej pod kožo ob požiralniku. Zateklina odskoči pri vsakem srčnem udarcu nekoliko proti grlu. „To je gotovo znamenje, da ne gre več odlašati in da je treba kravo zaklati“, je rekel živinczdravnik, „sicer, če odlašate še par dnij, ne bode kravje meso za nobeno rabo“.

Pri tem naznanilu sta Antona pretresla groza in strah. Tako hudo se mu vender ni zdelo. Najprej se ni niti hotel odločiti, da bi zaklal najboljšo molzno kravo, ki bi se imela oteleti v par tednih.

Še enkrat je hotel to reč poskusiti. V njegovi misli ga je potrjevalo boljše stanje krave; isti dan je namreč jedla nekaj bolje in prežvekovala živahneje. Za prvi hip se je odločil, da opusti klanje za sedaj.

Čez tri dni se je pokazala zateklina na spodnji čeljusti, štiri dni pozneje se je pokazala oteklina na predprsju (glej pod 32. pri 1. 2. in 3.). Sedaj krava ni hotela niti ustati. Največ je ležala na desni strani v slami in je vedno bolešno ječala ter tudi jesti ni hotela več!

Sedaj je Anton poklical mesarja. Kravo so zaklali. Pri klanju je bil prisoten tudi sosed, ki se je

zelo zanimal za izid preiskave. Ko so dejali kravo iz kože, so našli meso vse strjeno in umazano. Na porabo mesa ni bilo niti misliti. Ko so ji odprli trebušno votlino in je hotel mesar ven vzeti želodec, je našel neki ovirek. Pogledal je in zapazil, da je želodec zrastle s prečno mrežo. Ko je hotel z nožem želodec odstraniti od prečne mreže, je zadel ob neki trd predmet. Preiskal je z roko in našel dolg predmet, ktereja

je izvlekel. Bila je kvačka. „To je moja kvačka!“ zakričala je domača hči, ki je gledala, „kvačka, ktero sem izgubila pred pol leta“.

Vse je zrlo v deklino. Sedaj je bilo popolnoma jasno vsem, kaj je bilo kravi in kaj je bil vzrok njeni usodepolni bolezni.

Ko je domača hči tisto nedeljo pripravljala kravi oblodo, se je pripognila in pri tem ji je kvačka padla iz las v pijačo. Ko je brskala po nji, kvačke ni našla, ker se je zamešala med razdrobljen krompir. Hči tudi ni utegnila še enkrat natančneje

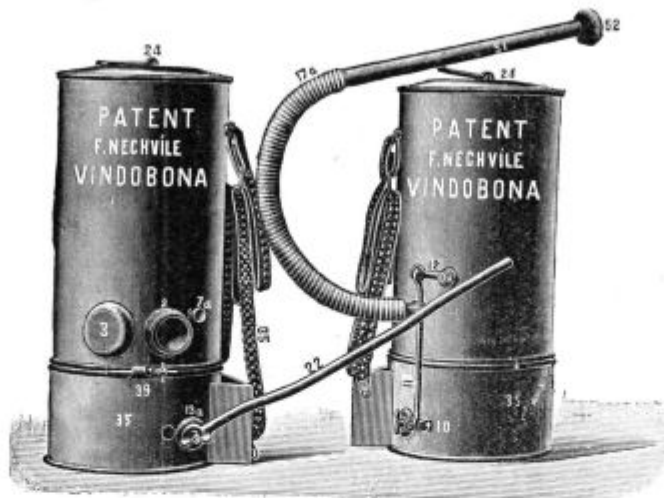
pregledati, in tako je kvačka prišla v kravji želodec in se je v teku časa preselila v kravje srce. Bolje je bilo, ko so ji dali dristilo in ko so ji tla spredaj nekoliko vzdignili. Skoraj gotovo bi ne bilo prišlo do tako slabega posledka, vsaj tako hitro ne, ako bi pastir ne bil tepel krave pri strmini. Ko je gnal kravo navzdol, je prišel trebušni drob naprej in je potisnil kvačko skozi prečno mrežo v srce.

Stem je bila osoda krave zagotovljena. Ko je kvačka prebodla prečno mrežo, ni pomagalo, kravo vi-

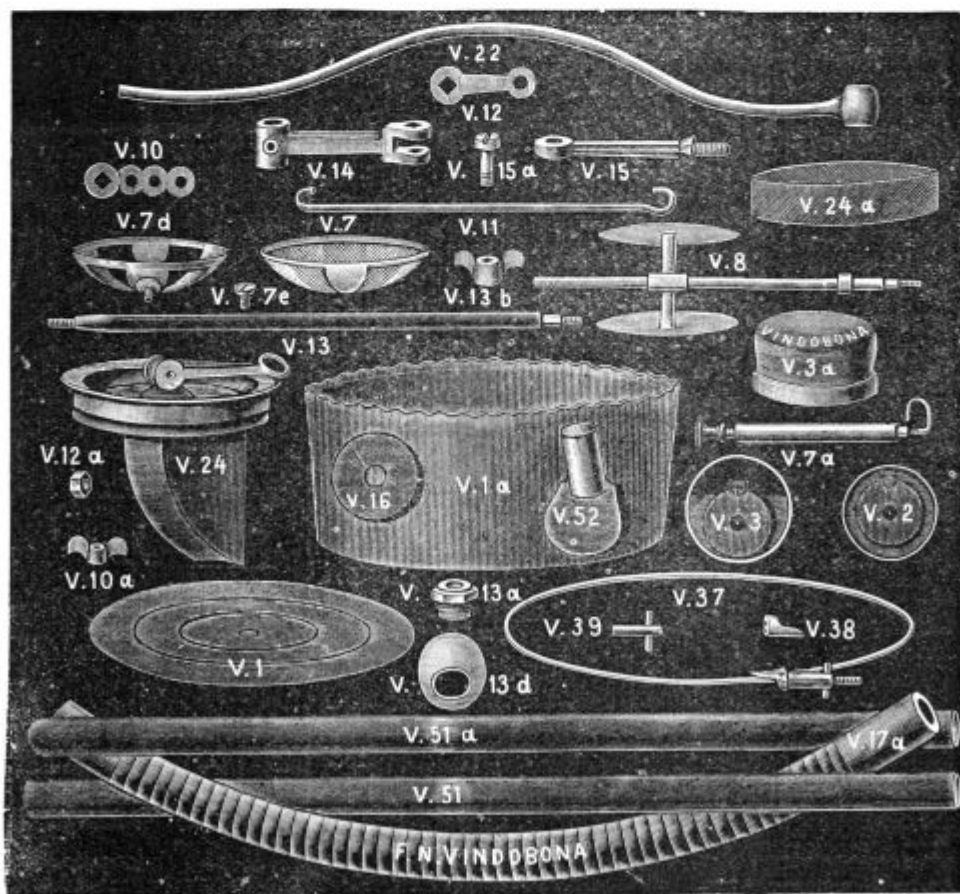
soko postavljati in ji dajati dristila. Hči si je zapomnila, da je ona povzročila s svojo brezskrbnostjo smrt tako lepe krave. Rekla je sama pri sebi: „Kaj mi po-

Podoba 36.

Podoba 34.

Podoba 35.

maga pridnost in dobra volja, če nisem izvedena in ne poznam stvari, ki jih lahko postanejo zelo osodepolne. Vse ženske one vasi so si zapomnile to strašno dogodbo, in nobena krava ni več poginila vsled pogoltnjenja kake kvačke.

Žveplalnik „vindobona“.

Svoje stališče glede žveplalnikov smo že večkrat označili ter smo in bomo vedno trdili, da je le tak žveplalnik umesten, s katerim se hitro in dobro žvepla. Iz tega vzroka je družba vzela v zalogo za svoje ude večji žveplalnik, in sicer od dobro znane dunajske tvrdke Fr. Nechville. V nastopnih vrstah popišemo ta žveplalnik, in sicer po pridejanih podobah. Podoba 34. predstavlja imenovani žveplalnik od desne in od leve strani, podoba 35. pa njegove posamezne sestavine, ki se vedno lahko naknadno naročajo, če se pokvari, in sicer tem potom, da se piše naravnost na imenovano tvrdko in se pove število sestavnega dela.

Predno pričnemo žveplalnik rabiti, se morajo namazati vsi pregibni deli, ki se trejo. Žveplalnik se polni s pokrovom (V. 24), h kateremu je pritrjena lopatica. Pokrov mora biti med delom vedno pravilno zaprt, če se pa žveplalnik ne rabi, naj ne bode zaprt.

Prašenje se vravnava z gumbo 7 a; če se vun potegne do prve zareze, potem prav fino praši, do druge zareze manj fino, in če se popolnoma vun potegne, pa praši z vso močjo.

Če se hoče zamenjati sito V 7, potem je najprej odviti vijak V 12 a, ter odvzeti ročico V 12 in vijak V 13 a, na to je dvigniti mešalo V 8 in odviti vijak V 7 e. Ko je to zvršeno, je mogoče sito V 7 zameniti z gostejšim ali redkejšim sitom. Jeziki sesalnih in tlačnih zaklopnih so lahko pristopni, če se odvijajo kapa ali cela zaklopnica kar od zunaj, kakor je sploh mogoče kar od zunaj priti do vseh delov, ki se obrabijo.

Z žveplalnikom „vindobona“ more en mož na dan požveplati 1½ orala in se porabi žvepla pred cvetjem na oral 8—10 kg, poznej pa 12—15 kg.

Ker gre med žveplanjem delavcu žveplo lahko v oči, kar povzroči bolečine, in ker to prav gotovo tudi ni zdravo, zato je dobro, da žveplalec nosi varnostne naočnike, kakeršne kaže podoba 36.

Kakor smo že objavili, oddaja družba žveplalnik „vindobona“ z varnostnimi naočniki in z zabojem vred po 20 K ali 10 gld., toda le svojim udom.

Letošnja trgovina z deteljnim semenom.

Letos je silno malo domačega semena rdeče detelje naprodaj. Posledica je, da je seme zelo drago in da danes 100 kg domačega neočiščenega detelnega semena stane 60 do 70 gld. in tudi več. To velja tudi o štajarskem in ogerskem semenu. Naša družba oddaja že nad desetletje zajamčeno predenice čisto deteljno seme, in sicer dosledno le kranjsko seme, ker je edino to varno pred pozebljenjem. Tudi letos smo kupili od več strani precej veliko detelnega semena, ktereга smo dali nekemu tukajšnjemu trgovcu, da je očistil na Röberjevem stroju. Vse to seme smo poslali c. kr. semenskemu preskušališču na Dunaju v preiskavo. Med preiskanim semenom je bilo nekaj vreč, v katerih je bila tudi ameriška detelja. Zadevo smo zasledovali in prišli na to, da že naši kmetski prekupci kupujejo ameriško deteljno seme ter je mešajo med domače, da

je olepšajo, kajti ameriško seme je izredno lepo in polnega zrnja, dočim je naše, zlasti lansko, na vso moč grdo. V gori omenjenih vrečah je bilo kakih 5 do 10 % ameriške detelje. Mi smo to deteljo oddali in smatramo za dolžnost, to povedati; oddali smo jo pa zato, ker je bila primes ameriške detelje neznatna in ker je ravno v zadnjem času nastopil prof. dr. Nobbe v Tharandu s trditvijo, da ameriška detelja, če je iz takega podnebja kakor je naše, ni nič slabša od evropske. Pri nas vlada mnenje, da ameriška rdeča detelja ne raste kvišku, temveč se le plazi po tleh. To pa ni res; ameriška rdeča detelja je taka kakor naša, le da je za spoznanje bolj kosmata in se zato baje teže suši in je živina neki ne je tako rada kakor domačo. Bodisi tako ali tako, tisto malo število odjemalcev, ki so dobili od družbe domače deteljno seme, ki je imelo malo primesi ameriškega semena, niso prav nič oškodovani, mi pa vendar smatramo za dolžnost, da to napako, ki se je brez naše krivde vrinila, priznamo, ker se moramo držati načela, da se vsako seme mora prodati za tako, kakeršno je.

Vse drugo deteljno seme, in sicer veliko nad sto vreč, kar ga je družba oddala, je bilo pa pristno domače. Povedati pa moramo, da to seme ni prav nič lepo in je sploh tako, kakeršno je bilo mogoče dobiti.

Pri tej priliki pa moramo objaviti, da je prišlo letos na Kranjsko precej vagonov ameriškega detelnega semena, ki se po vseh prodajalnicah prodaja za domače. To seme je izdatno cenejše kakor domače in vrhu tega neprimerno lepše. Ali bo detelja, vzrastla iz tega semena, kaj slabša, o tem ne moremo soditi, ker pri nas, kakor sploh v Avstriji, nimamo merodajnih izkušenj. Na Nemškem imajo pa že precej izkušenj, ktere kažejo, da ameriška detelja, ki je iz severnih krajev in ki je debeložrnata, ravno tako dobro uspeva kakor domača in da se še ni pripetilo, da bi živina manj marala zanjo. Resnici na ljubo moramo to okolnost objaviti. Iz vsega tega sledi, da dobimo bržkone v ameriškem detelnem semenu novega tekmeca domačemu pridelku, zato moramo biti oprezní ter z umnim pridelovanjem skušati doseči enako dobro blago kakor Američani.

Zasirjenje mleka.

Ako na dan le enkrat sirimo, potem je mleko prejšnjega dne treba pravilno hraniti čez noč. Mleko naj se hrani na hladnem in ne v pokritih posodah, da v njem nahajajoči se plini izpuhte in da se mleko ne „zaduši“. Iz tega vzroka švicarski sirarji najrajši rabijo plitve posode, ktere postavljajo v hladen in zračen hram. Hranjenje mleka v visokih (Svarčevih) posodah, ki se postavijo v korito z mrzlo vodo (ki se lahko z ledom hladi) ali v korita s tekočo studenčnico, je tudi dobro. Zjutraj se vse to mleko od prejšnjega dne posname, smetana, pomešana z nekoliko mleka, se vlije v sirni kotel, kjer se segreje na 37½ do 40° C, in sicer zato, da se poznej laže zmeša z ostalim mlekom in se zasiri. Iz tega vzroka naj se smetana z mlekom dobro zmeša.

Sedaj je v kotel vliti najprej sveže jutranje mleko in potem šele posneto mleko prejšnjega dne ter je vse prav dobro zmešati.

Ako pa sirimo dvakrat na dan, je pa v sirarno prineseno mleko precej vliti v kotel in takoj zasiriti.

Običajna toplina, pri kateri mleko zasirimo, t. j. pri kateri v mleko denemo sirišče, je 32½ do 35° C.

Poleti, kadar sirimo manj trpežno mleko, se nam je držati nižje topline, pozimi in sploh, kadar je mraz, pa višje. Ob hudem mrazu moremo iti celo do $37\frac{1}{2}^{\circ}\text{C}$. Glede prave topline pri zasirjenju se moramo ozirati tudi na vrsto kotla; tako moramo v visečem kotlu, ki ni vzdian, mleko segreti za 1 ali 2°C višje kakor v vzdianem kotlu, ker se v visečem kotlu mleko hitreje shladi. Ob toplem vremenu ali če sirimo prestano, lahko razkroljivo mleko, je treba mleku priliti sveže vode, in sicer 1—2 litra na 100 litrov mleka; to pa zato, da med sirjenjem preprečimo premočno kisanje. Narobe je pa boljše, ob hladnem vremenu, celo če imamo dobro, trpežno mleko, malo ali nič vode priliti, drugače se mleko počasi gosti in sir se ne da dobro sušiti.

Pri zasirjenju je vedno paziti na množino sirišča in na toplino mleka. Če hočemo delati trd sir, moramo mleko bolj greti ter vzeti večjo množino sirišča, za mehki sir pa narobe. Pri eni in isti množini enega in istega sirišča in pri eni in isti toplini se kako mleko prej zasiri kakor kako drugo, in to je vzrok, da mora sirar vedno paziti na kakovost mleka, če naj izdeluje enakomerno blago.

Že poprej smo omenili, da se dandanes v naših krajih ne poslužujemo več naravnega sirišča, temveč umetnega, bodisi tekočega ali v obliki praška. Z umetnim siriščem kupimo ob enem na zavoj pouk za porabo, a opozarjamo, da se ne smemo popolnoma zanesti na vse podatke, temveč mora sirar sam dobrega poznati njegovo naravo, da ga ve v vseh razmerah pravilno rabiti.

Tekoče kakor suho sirišče se z vodo zmeša, se v njej raztopi ter se tej zmesi pridene 15—20 gramov kisave za vsakih 100 litrov mleka.

Sirišče se počasi vlija v segreto mleko, ktero je treba neprenehoma mešati, potem pa, ko sta mleko in sirišče dobro zmešana, se z mešanjem preneha ter je mleko pustiti, da se mirno zasiri. Ako bi se med tem časom mleko še pregibalo, bi se lahko pripetilo, da bi se gošča raztrgala, kar je zelo napačno.

Pozimi in sploh, kadar je mraz, ali če je v kotlu le malo mleka, naj se kotel med zasirjenjem pokrije, da se mleko ne more hladiti in se bolj enakomerno zasiri.

Pogozdovanje Krasa v vojvodini Kranjski.

Spisal Anton Arrigler.

(Dalje.)

3.) Komisija za pogozdovanje Krasa.

Petletna doba 1886—1890 je za pogozdovanje Krasa na Kranjskem jako velikega pomena, ker je pridobila s postavo z dne 9. marca 1885, št. 12. dež. zak., tikajočo se pogozdovanja Krasa na Kranjskem, sistematična izvršitev kraškega pogozdovanja svojo podlago. Ko se je l. 1886. v vojvodini Kranjski ustanovila komisija za pogozdovanje Krasa, so se pričela prva dela pogozdovanja na podlagi določil zgoraj navedene postave leta 1889. Do leta 1889. je deželno-gozdni nadzornik sam pridobaval svet za pogozdovanje ter tudi izvrševal dotična dela, ki so mu povzročala veliko težav, ker je bilo kraško prebivalstvo pogozdovanju zelo nasprotno, misleč, da opustošeni svet, ako ga prepusti pogozditvi, ne bode več njih last, temveč last države (da bode cesarski svet). — Ali hrabro je nastopal mož, kateri se dandanes deluje na svojem polju ter sluje kot voditelj in dober svetovalec nam

na strani — proti ljudstvu, ter ga je z lepimi in dobrimi nauki privedel na prava pota in je dosegel toliko sadu, da lahko danes s ponosom kaže na uspehe kraškega pogozdovanja. Po določilu § 2. zgoraj navedene postave je za izpeljavo pogozdovanja Krasa določena omenjena komisija. V tej komisiji so: Od c. kr. kmetijskega ministra imenovani predsednik, deželni gozdni nadzornik kot podpredsednik, vladni zastopnik, dva zastopnika političnih okrajev Postojna in Logatec, odposlanca deželnega odbora in štirje zaupni možje, ktere volijo občinski zastopniki polit. okrajev Postojna in Logatec.

Vsled določil § 6. te postave ima komisija določiti one opustošene kraške parcele, ktere naj se pogozde. To nalogo je tudi prva komisija storila ter je ožja komisija predlagala za pogozdenje naslednje kraške kraje:

- 1.) Vse vrhove od St. Petra do sv. Ahca in oba proti Pivki in Reki raztezajoča se bregova;
- 2.) opustošene pašnike nad železnico, in sicer od postaje St. Peter do primorske meje;
- 3.) zahodne bregove Nanosa v spodnjih delih od Lozic do Vrhpolja in ona na Kovškem bregu nad Budanjami, v Zapužah do Sturij;
- 4.) opustošene goljave, ki se raztezajo od trga Postojne proti severu do gozda, in
- 5.) opustošene občinske pašnike nad postajo postojensko in železnico proti Prestranku.

Prej imenovana komisija je ta predlog vzela na znanje, je sklenila omenjene kraje pogozditi ter je ta predlog smatrala kot načrt za pogozdovanje, ki naj se izvrši. Odredila je ob enem, da naj se zaradi odstopitve, oziroma privolitve določenega kraškega sveta v pogozdovanje obravnava z dotičnimi posestniki ter naj se na podlagi teh sklenejo razsodbe.

Omenjena komisija se torej pri pogozdovanju poslužuje samo popolnoma opustošenega sveta, ne pa — kakor nekteri trdijo — najrajši boljšega in rodovitnega sveta, ki je kmetu za pašo velike koristi.

Komisija ima vsako leto navadno po dve seji, pri kterih se določijo kraji, kjer se ima pogozdovati, sestavi proračun za prihodnje leto ter razpravlja o vloženih spisih in prošnjah, tikajočih se pogozdovanja Krasa. Razen sej se komisija, deloma cela, deloma samo del njen, udeležuje tudi obhodov kraškega sveta ter na licu mesta določa svet, ki se ima pogozditi, ter se pogaja z dotičnimi lastniki zaradi odstopitve sveta.

Vsa gozdnotehnična dela, kakor vodstvo pogozdovanja in računovodstvo, oskrbuje vedno c. kr. deželno-gozdni nadzornik v Ljubljani s pomočjo svojih organov.

(Konec prihodnjič.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 65. Ali je res, da dajejo krave pri eni in tisti krmi zjutraj slabše mleko kakor opoldne in zvečer? (T. T. v D.)

Odgovor: Res je to, in poskusi so pokazali, da daje krava tem mastnejše mleko, holikor krajši so presledki med molžo. Iz tega sledi, da mora biti pri kravi, ktero molzemo trikrat na dan, zjutraj najslabše mleko, ker je ed večera do jutra najdaljši predelek. Ako pa kravo molzemo dvakrat na dan, n. pr. zjutraj ob 6. uri in zvečer ob 6. uri, potem

ostane mleko pri eni in isti krmi od obeh molž enako. Vzrok tem pojavom je dejstvo, da mlečna žleza izceja tem manj tolččobe, kolikor bolj je napolnjena, napolni se pa zlasti takrat, kadar se vime dolgo časa ne pomolze.

Vprašanje 66. Imam nov vinograd, nasajen s trtami, cepljenimi na rupestris kordifolia. Trte prav bujno rasto ter rode in zato nameravam prihodnje leto narediti še en tak nasad. Sedaj me svare pred trto rupestris kordifolia, češ da jo trtna uš konča. Ali je to res? (A. P. na C.)

Odgovor: Trta rupestris kordifolia res v zemlji, ki ji ne prija, ne klubuje trtni uši tako uspešno kakor n. pr. riparia portalis; bujna rast v Vašem vinogradu pa kaže, da ji je zemlja ugodna, zato se Vam ni nič bati, zlasti če boste trte z zadostnim gnojenjem vedno pri moči vzdržali. Za nove nasade Vam pa v zvezi temu priporočimo vrsto riparia portalis.

Vprašanje 67. V naši vasi je trafikar, iz katere nas ob nedeljah večinoma odganjajo, češ da je nedeljski počitek, dasi ob nedeljah najbolj hodimo v trafiko. Lastnika trafike sem že večkrat vprašal, kakšne določbe so veljavne glede nedeljskega počitka pri trafikah na deželi, a jih noče povedati, zato Vas prosim, da me o tem poučite. (J. O. v G.)

Odgovor: Ob nedeljah in praznikih se tobak oddaja le ob gotovih urah, in sicer so trafike zaprte ob onih urah, ko se viši dopoldanska ali popoldanska služba božja. To je navadno vsakega kraja primerno različno. Ako pa trafikant vrh tega izvršnje še kak obrt, tedaj se pa ravna po ure, ob katerih oddaja tobak, po nedeljskem počitku. Sploh pa mora imeti trafikant v svoji trafiki nabit listek, na katerem so ure napisane, ob katerih oddaja ob nedeljah in praznikih. Ako pa Vaš trafikant nima tega oznanila, poištevate lahko pri oddelku c. kr. finančne straže v Radovljici, pri katerem se tudi lahko pritožite, ali pa naravnost na finančno ravnanstvo v Ljubljano.

Vprašanje 68. Ali je od vina „malaga“ res plačati toliko daca kakor od likerjev? (I. L. v M.)

Odgovor: Sladka desertna vina in taka, ki so napravljena iz suhega grozdja, imajo običajno več alkohola v sebi kakor navadna vina. Kakor hitro množina alkohola prekorači gotovo mero, potem se tako vino ne zadaca več kakor vino, temveč kot oslajeno žganje.

Vprašanje 69. Kako daleč saksebi sadite v družbeni drevesnici drevesca v vrstah in kako daleč stoji vrsta od vrste? (F. E. v M. Z.)

Odgovor: V naši drevesnici so vrste po $\frac{1}{2}$ m in drevesa v vrsti po $\frac{1}{3}$ m narazen, tako da pride na vsak m² 6 dreves. Gostost saditve naj bo vedno zavisna od kakovosti zemlje; na prav dobri zemlji more priti po 6—8 dreves, na slabši pa le 4 drevesa na m².

Vprašanje 70. Ktere vrste jablan in hrušek se z uspehom cepijo na kutine za pritlikavce? (F. E. v M. Z.)

Odgovor: Na kutine se morejo cepiti le hruške, za pritlične jablane pa se vzame za podlogo ivančkova jablana ali dušen. Skoraj vse vrste jablan in hrušek se dajo cepiti na imenovane podloge; cepili bomo pa seveda le tiste žlahtne vrste, ktere se izplača pritlično vzgajati. Nekatere vrste, dasi so jako izborne za pritlično vzgojo, pa ne uspevajo naravnost na teh podlogah, zato cepimo najprej kako drugo vrsto, in na to poznej šele željeno vrsto. Vrst, ki so za pritlično vzgojo, je več sto, zato Vam jih ne moremo imenoma navesti, pri izbiri se pa ozirajte na vrsto in lego zemlje, na podnebje, na čas zorenja i. t. d. O lastnostih in priporočljivosti posameznih vrst se morate poučiti iz kake promologije.

Vprašanje 71. Kako se sponaša namakanje krompirja v razstopini modre galice pred sajenjem? (O. grof Ch. v G.)

Odgovor: Tako namakanje krompirja se je priporočalo l. 1897. in je tudi naša družba delala z njim poskuse, kakor tudi drugi. Uspehi niso bili nikakor vidni, zato smo daljne poskuse opustili, kajti skušnja nas uči, da je najboljša sredstvo proti krompirjevi gnilobi škropljenje zelišča z zmesjo bakrene galice in apna, kakor se rabi za trte. Važno je krompir dovolj zgodaj škropiti, in sicer pred ali med prvim osipanjem. Porabi se prav malo galice in tudi delo ni tako zamudno, kakor bi se utegnlo misliti.

Vprašanje 72. Na trdi barjanski zemlji nameravam saditi fižol ter mu pognojiti z umetnim gnojem. Ali bi bilo to dobro? Kteri umetni gnoj naj vzamem in koliko? (J. N. v L.)

Odgovor: Gnojenje z umetnim gnojem fižolu se prav gotovo dobro obnese. celo pa na barju. Na oral vzemite 200 do 300 kg kostnega superfosfata ali 400 kg Tomasove žindre in 100 kg kalijeve soli ter na vsak način tudi nekaj apna na pr. 500—600 kg. Za gnojenje z apnom vzemite na zraku v moko razpadlo apno.

Vprašanje 73. Imam dve leti staro junico, ki se pomišlja vsakih 17—19 dni in je bila že večkrat pri biku, pa ne ostane breja, dasi sem bika že premenil? Kaj mi je storiti? (J. N. v L.)

Odgovor: Vzroki te neprilike so največkrat bolezen sluzne kože v maternici ali v jajniku, zarastanje maternice i. t. d. Te bolezni določiti in ozdraviti je reč živinozdravniku. Mnogokrat je pa vzrok prevelika debelost in zlasti otolčenje jajnika. Tudi biki, ki prevečkrat plemene, morajo biti krivi. Skusite privedi junico do oplemenitve tako-le:

1. Če je junica debela, prikrajšajte ji krmo in skrbite, da se bode zadostno pregibala na planem že pred pojanjem.

2. Predno junico peljete k biku, utrudite jo nekoliko na dolgem potu.

3. Menjajte bika ter izberite kakšnega bolj oddaljenega, o katerem veste, da je krepak in da nima veliko krav.

4. Puščajte junici pred oplemenitvijo.

Končno Vas pa opozarjamo, da so živali, ki se kar naprej pojajo, a se nikdar ne obreje; take živali so bolne, in sicer največkrat jetične ter jih sploh ni ozdraviti.

Vprašanje 74. Jeseni sem kupil kakih 150 l prav fi-nega kraškega terana, katerega mi je prodajalec dal v sodu, v katerem je bilo poprej laško olje. Vino je dobilo duh in okus po olju, zato prosim sveta, kako je popravim? (J. R. v D.)

Odgovor: Da bi imelo vino duh in okus po olju, se nam zelo čudno zdi; če je tako, more to priti le od tega, ker je v vinu še vedno olje. Pretočite vino v odprto posodo ter potem paberite prav skrbno vse kapljice olja, ki se na vrhu prikažejo. Ko boste gotovi, da v vinu ni več sledu olja, pa je pretočite v drugo zdravo posodo. — Navadno olje ne da vinu nobenega duha in okusa, saj se še celo rabi za zdravljenje takega vina, ki ima duh po plesnobi. Morda je pa imelo olje kako primes; v tem slučaju utegne pomagati preceditiv.

Vprašanje 75. Ali je res najboljši čas krompir saditi meseca mardija in najslabši čas meseca aprila in da je bolje saditi meseca maja, čeprav je pozno, kakor meseca aprila? Krompir meseca aprila sajen neki gotovo gnije. (J. Ž. v R. S.)

Odgovor: Vse take trditve so kmetske bajke, brez vsake resnične podlage. Ravno narobe je res. Krompir prične šele tedaj rasti, kadar je povprečna dnevna toplota 10 °, zato ga prej ni saditi. Rast krompirja se ravna le po toploti, ne pa po pratiki, kajti kakor Vam znano, krompir ne zna

brati in ne ve, kdaj je april ali marcij. Mlade krompirjeve kali so vrhu tega zelo občutljive za spomladanski mráz. Iz tega vzroka se krompir ne sme prezgodaj saditi. Prezgodaj sajen krompir preraste tudi plevel in ga ovira v rasti. Ako krompir sadimo prav zgodaj, ga moramo globoko saditi, da je zavarovan pred mrazom. Bodite prepričani, da je za saditev krompirja boljši mesec april kakor marcij in da je v našem podnebjú tudi maj dober, ker imamo dolgo jesen. Pozno sajen krompir dobi precej primerno toplino, zato hitro raste in navadno doide zgodaj vsajenega. Naša družba, ki sadi mnogo krompirja in ga pridela 5—6 vagonov, ga sadi konci meseca aprila, a največkrat v pričetku maja ter imamo vedno boljše pridelke kakor naši sosede. Nemški kmetški pregovor o sajenju krompirja slove: „Setzest du mich im April, komm ich, wann ich will, setzest du mich im Mai, komm ich glei!“ Slovenski bi se to glasilo: Če me sadiš aprila, vzrastem kadar hočem, če me pa sadiš v maju, pa precej vzrastem.

Vprašanje 76. Imam vodnjak, ki je držal pred potresom vodo, a sedaj ne več. Kaj mi svetujete storiti, da bo vodnjak zopet držal vodo? (O. P. v D.)

Odgovor: Vseled potresa so se plasti v zemlji izpremenile in so nastale razpoke, vsled česar vodnjak ne drži več vode, ali je pa dotični studenec dobil sploh drugo smer za odtok. V Vaših kraških tleh je bilo to tem lažje. Studenec morate dati v vodnjaku iznovega zajeti, oziroma s poglobljenjem vodnjaka poiskati. Vsak večak, ki se peča z napravljanjem vodnjakov, bo vedel pravo pogoditi.

Vprašanje 77. Ktera umetna gnojila so za krompir in koliko jih mora biti za posaditev 50 mernikov krompirja; ali naj trosim gnoj v jamice ali na brazde? (J. C. v P.)

Odgovor: Krompir jako veliko zahteva od zemlje. Krompir potrebuje zelo veliko redilnih snovi, posebno kalija, in zato obilne in močne gnojilne. Najizdatnejši gnoj za krompir je srednje podelan hlevski gnoj, ki krompirju ves čas daje dušik, dokler krompir raste. Kjer primanjkuje hlevskega gnoja, naj se nadomesti s tem, da se pognoji z zelenjem, ki daje razen dušika tudi sprstenino. Druge rastlinske redilne snovi dovajamo zemlji z umetnim gnojem in damo fosforovo kislino v 2 q superfosfata (za 1 hektar), ki se mora malo pred setvijo potrositi in podorati. Krompir potrebuje veliko kalija in je za gnojenje s kalijem zelo hvaležen. Kalijeva gnojila se morajo skrbno izbrati, kajti trgovinske kalijeve soli imajo različne učinke na krompir. Izmed kalijevih solij imamo čiste soli (kalijev klorid in žveplenokisli kalij) in sirove soli (kajnit in karnalit). S sirovimi solmi ne smemo gnojiti spomladi neposredno pred setvijo, ampak že pri prejšnji rastlini, da se škodljive postranske soli poizgube v spodnje plasti. Najbolje je na 1 ha potrositi 2 q superfosfata in 2 q žveplenokislega kalija. S žilskim solitrom naj se gnoji le tedaj, ako je bilo premalo hlevskega gnoja. Tudi je dobro, zemljo, na kateri pridelujemo krompir, apniti, in sicer vsaka 4 leta z 10 q apna. Na prostoru, na katerem boste sadili 50 mernikov krompirja, rabite $\frac{2}{3}$ gori navedene množine umetnih gnojil. Gnoj potresite po celi njivi.

Vprašanje 78. Ali smem v roki požlahtajene ključke ali bilce (povezane z rafijo) zamazati s cepilnim voskom (narejenim iz smole, špirita in loja) namesto z ilom? (V. U. na S.)

Odgovor: Cepljene in z rafijo povezane trte pač smete s cepilno smolo zamazati, toda skušnja uči, da je ilo boljše. Trdi se, da cepilna smola zato ni tako dobra, ker trto preveč pred zrakom zapre in se zato z ilom zamazanih trt več prime. Najbolje je seveda cepiti z zamaški,

Vprašanje 79. Imam večji sod špirita v kleti (okoli 400 l), iz kterega ga jemljem po 50 l, da mi ni treba skupno

plačati deželne naklade. Samo ob sebi je umevno, da se špirita precej posuši in pri pretakanju tudi razlije. Ali moram deželno naklado plačati tudi od špirita, ki se je usušil in razlil? (J. Z. v S.)

Odgovor: Nadzorništvo samostojne deželne naklade nas je poučilo, da od posušenega in razlitega špirita ni plačati naklade, ako je bil založni sod zapečaten in se je špirit iz njega jemal pod nadzorstvom deželnega dacarja.

Vprašanje 80. Pri mrjascu sem zapazil uši, ki so velike kakor majhne stenice, kakeršnih še nikdar nisem videl. Kakšne uši so to, kako nastanejo in kako se odpravijo? (N. K. na P.)

Odgovor: Prasič ima posebno vrsto ušij, ki spadajo med prave uši, ki žive na koži in se rede s krvjo. Prasičeva uš (haematopinus suis) je rjavkasta ter 3 do 3½ mm dolga in se nalezje. Da bi se sploh kaka uš sama od sebe naredila, na pr. iz prahu i. t. d., je le bajka; če žival dobi uši, jih prav gotovo nalezje. Da se uši odpravijo, je prvi pogoj snaga in dobra krma. Uši same se pa preganjajo z izmivanjem napadenih delov života z močno tobakovo vodo, ki se naredi, če v 20 delih vode skuhate del tobaka. Če na vodi kuhate tudi peteršiljevo seme, je še bolje. Najhitreje se pa pri prasiču preženo uši z mazanjem s sivim mazilom iz živega srebra, ktero se dobi v lekarni. Paziti je, da prasič te maže ne dobi v gobec, ker je zelo strupena. Mazanje je ponoviti, ker maža ne uniči gnid, in je treba iz gnid izležene uši pozneje zopet posebej uničiti.

Vprašanje 81. Moji prasiči imajo grinte, dasi strogo pazim na snago in jih vsak dan izmivam. Izmivanje pa nič ne pomaga. Ali so to res grinte, kakor sosede trdijo, od časa nastanejo in kako jih je mogoče zatreti? (N. K. na P.)

Odgovor: Prasiči imajo res grinte, ktere povzroči majhna živalca, in sicer neka pršica (sarcoptes squamiferus). Grinte se vselej nalezajo in nikdar ne nastanejo same od sebe. Grinte se najprej pokažejo na trepalnicah na licu, potem na hrbtu in nazadnje na notranji strani stegen, in sicer v obliki otrobot podobnih luskin. Poznej se naredijo sive hraste, koža se zdebela in se zgrbanči. Zatirati pršice ni težavno in je vedno uspešno. Najprej se hraste omeščajo z milnico iz zelenega mila in potem se ves život, posebno pa bolni deli prav temeljito vtro in izperejo z vodo, kateri se na vsak liter dodane 50 gr lizola ali kreolina. To delo se ponovi čez 8 dni in drugič čez tri tedne. Svinjak je seveda treba vsestransko temeljito osnažiti.

Vprašanje 82. Krava, ktera je imela tele, ki se je pa sedaj odstavilo, ne dá veliko mleka, dasi se po močnem teltu lahko sodi, da bi morala imeti veliko mleka. Dekla pravi, da krava mleko zadržuje in je res, če k pomolzeni kravi pustimo t-le, vidimo, da tele dobi še vedno veliko mleka. Ali res krava more zadrževati mleko in kako je temu od pomoči? (N. K. na P.)

Odgovor: To se mnogokrat pripeti, da krave iz ljubezni do telička, t. j. iz nekega notranjega nagona hočejo zadrževati mleko za mladiča. Krava pa takole dela: S tem, da zadržuje sapo, stisne trebuh, kar naredi, da se žile v vimenu napolnijo s krvjo. Vseled velike množine krvi senci ne prepuščajo mleka. V takem slučaju priporočajo, v sesce vtakniti mlečne cevke, skozi ktere potem odteče mleko. Čez nekaj časa potem krava sama ob sebi opusti pridrževanje mleka. Mlečne cevi se lahko kupijo.

Vprašanje 83. Nekdo mi je nasvetoval, kalno vino čistiti z ogljem. Vino je sedaj čisto, a je dobilo okus po oglju. Zakaj je dobilo tak okus in kako se odpravi? (N. K. na P.)

Odgovor: Da je vino dobilo okus po oglju, prihaja od tod, ker oglje ni bilo čisto. Oglje namreč kaj malo vase vsrka

razne plinaste snovi. Iz tega vzroka mora biti človek jako previden ter mora oglje pred porabo izprati v čisti vodi, potem pa namočiti v vinu; to vino se potem proč izlije. Poskusite vino še enkrat skozi zanesljivo čisto oglje precediti, morda kaj pomaga. Drugega sveta Vam ne moremo dati.

Gospodarske novice.

* **Zaloga ovsa, krompirja in drevja** je popolnoma pošla, zato ne sprejemamo nobenih naročil več na te reči.

* **Oljnih tropin** je še malo v zalogi in jih dobe le še tisti, ki še pravočasno zanje zglase. Z oddajo teh tropin prenehamo potem do jeseni, ker se ne dajo ob toplem vremenu hraniti, kajti tropine se segrejejo, postanejo žarke in škodljive za pokladanje.

* **Izvirno rusko laneno seme** ima družba še vedno v zalogi in je oddaja, dokler je kaj zaloge, po 30 h kilogram.

* **Gumijeve vezi za cepljenje trt** je družba že naročila in jih bo oddajala *kg* po 18 K ali deka po 1 K 80 h. Naročene gumijeve vezi so iz čiste črne gume ter se za njih dobroto jamči. Čista guma je lažja kakor voda, zato morajo gumijeve vezi na vodi plavati, in to več dni. Če ima pa guma kaj primešanega, da se naredi težja, vsled česar je slabša, potem pa ne plava na vodi, temveč se kmalu potopi.

* **Žveplo in bakreno galico** družba dobi precej drugi mesec, zato prosimo čestita podružnična načelnikstva, da nam precej sporoče, koliko galice in koliko žvepla naj jim približno pošljemo. Voznino za galico, ktero naroče podružnice, plača družba, torej postavimo podružnicam galico po 63 K 100 *kg* na sedež podružnice.

* **Zaloga strelnih priprav proti toči** od tvrde K. Greinitza nečakov v Graecu je za Kranjsko prevzela naša družba.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Št. 4573.

Razglas.

C. kr. deželna vlada v Salzburgu je z razglasom z dne 13. marca t. l., št. 3498., ukazala, da je glede uvažanja prasičev s Kranjskega in glede veterinarne policijskega ravnanja z njimi v vojvodini Salzburški zmiselno uporabljati določila ondotnega razglasa z dne 10. marca 1900, št. 3064., (glej naznanični list št. 4773/1900).

Vsled tega je uvažanje prasičev s Kranjskega na Salzburško spet dopuščeno, ako se izpolnjujejo pri tem zgoraj navedena določila.

Ta ukazila pa se ne dotikajo železničnega prevoznega prometa s prasiči s Kranjskega na Salzburško.

Razveljavlja tuuradni razglas z dne 22. decembra prejšnj. leta, št. 19.488., se to daje na znanje s pristavkom, da se bodo prestopki zgoraj navedenih ukazil, ki stopijo v veljavnost tisti dan, ko se objavijo v novinah »Salzburger Zeitung«, kaznovali po zakonu z dne 24. maja 1882, drž. zak. št. 51.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 19. marca 1900.

Št. 4366.

Razglas.

Na podstavi člena V. z nemško državo sklenjenega dogovora o živinskih kugah z dne 6. decembra 1891. l. in točke 5. k

temu dogovoru spadajočega končnega zapisnika (drž. zak. št. 16. iz l. 1892) ministerstvo za notranje stvari dotlej, dokler se ne ukaže drugače, **brezpogojno prepoveduje uvažati govejo živino v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru, iz nastopnega zapornega ozemlja nemške države, po katerem je razširjena pljučna kuga, in sicer:**

1.) iz vladnega okraja Devin v kraljevini Pruski;

2.) iz okrožnih glavarstev Cvikava in Lipsko v kraljestvu Saksonskem in

3.) iz okrožja Bernburg v vojvodini Anhaltski.

Ta prepoved stopi na mesto one vsled razpisa ministerstva za notranje stvari z dne 27. februarja 1900, št. 7065., oziroma s tuuradnim razglasom z dne 1. marca 1900, št. 2740, izdane prepovedi.

To se razglasa na podstavi razpisa, c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 10. marea 1900, št. 8586., s tem pristavkom, da se bodo prestopki te **brezpogojne** uvozne prepovedi kaznovali po državnem zakonu z dne 24. maja 1882. l., št. 51., oziroma po § 46. občnega zakona o živinskih kugah in k temu zakonu izdane izvršitvenega ukaza, drž. zak. št. 35. in 36. iz leta 1880.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 15. marca 1900.

Št. 4657.

Razglas.

Ker so imele vsled naznanila, da se je z nekim v Rudolfovem naloženim prasičjim transportom zanesla svinjska kuga v okraj Bolcan, pričete pozvedbe glede te kuge v okraju Rudolfovo zaničen posledek, je c. kr. namestništvo v Inomestu z dopisom z dne 15. marca t. l., št. 10.263., spet razveljavilo dne 27. januarja t. l., št. 3922, ustavljeno odpravo živih prasičev iz političnega okraja Rudolfovo na Tirolsko-Predarlško.

To se daje na občno znanje ter ob enem razveljavlja tuuradni razglas z dne 31. januarja t. l., št. 1948.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 20. marca 1900.

Listnoca uredništva.

J. G. v K. Štajerski pasmi, ki dajeta dobro vprežno živino, sta muricodolska in murbodenska. Prva je siva, druga pšenične barve. Muricodolska živina je večja in hitrejša, murbodenska je pa lepše vzrastla in je tudi za mleko boljša.

A. L. v V. Za porabo šolskih prostorov v svrhu društvenih shodov i. t. d. je vsekakor potrebno dovoljenje, bodisi od učitelja voditelja ali od predsednika krajnega šolskega sveta. Šola vendar ni občinski pašnik!

J. M. na P. Za to telečjo bolezen morate pač poklicati živinozdravnika, a do tedaj, da pride, izpirajte smrdeče rane s karbolno vodo, ktero Vam napravijo v lekarni.

A. P. v G. Pocinjeno žico izdeluje Fr. Br. Andrien's Söhne v Bruck a. M.

A. P. v R. Vaše drevje je ali pozeblo in ima na deblu ozeblino, ali pa je prišlo na grušč ali do vode in zato boleha na popisani način. — Če se je kobila obrežila, sedaj še ne morete spoznati; ako je dvakrat stala, tretjič in četrtič pa ne, je to dokaz da se je obrežila.

N. K. na B. Najprej je treba vedeti, zakaj konju noge otekajo, potem ga je šele mogoče zdraviti. Nujno Vam priporočamo poklicati živinozdravnika. — Koder je konju dlaka izpadla, bo že sama zopet zrastle, ako so lasne korenine zdrave, če so pa odmrle, potem ne pomaga nobena maža. — Turščična slama je take sestave kakor pšenična. — Obrezovanje breskev je drugačno kakor obrezovanje jablan in hrušek. V lanskem »Kmetovalcu« smo o tem pisali.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah št. 3.

Št. 6. V Ljubljani, 31. marcija 1900. Leto XVII.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 31. marcija 1900. (Izvirno poročilo)

Semena: Domača detelja novo blago K 130.— h do K 140.— h; nemška detelja (lucerna) K 110.— h do K 120.— h; gorenjska repa K 70.—72 h; laneno seme, domače ozimno K 31.— h; konopno seme K 36.— h do K 36.50 h; kuminovo seme K 64.— h do K 66.— h.

Fižol: Rudeči ribniški K 19.50 h; rudeči Hrvat K 17.— h; prepeličar (koks) K 20.— h. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistnega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene K 30.— h do K 34.— h. brez dima sušene K 34.— h. do K 40.— h.

Orehi domači: K 36.— h do K 40.— h.

Ježice nove: K 7.— h do K 9.— h za 100 klgr.

Med čist: po K 90.— h do K 94.— h.

Kože. Goveje, težke nad 45 kg po K 84.— h do K 88.— h.

„ težke od 30 do 45 kg „ 76.— „ „ 80.— „

„ lahke „ 80.— „ „ 82.— „

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 60 h klgr.)

Telečje kože: K 1.14 za kg.

Kozličeve kože po K 1.50 h do K 1.60 h.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 64 h za kg.

Druge vrste 34 do 52 „ „ „

Kože lisic po K 11.25 do 12.25

„ kun „ 30.— „ 36.—

„ dihurjev „ 7.— „ 8.—

„ vidr „ 24.— „ 26.—

za par.

Kože zajcev po K 36.— do 42.— za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po K 32.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 28. marcija 1900. Pšenica K 8.20 h, rž K 7.20 h, ječmen K 6.80 h, oves K 6.20 h, ajda K 8.50 h, proso K 8.50 h, turšica K 6.50 h, seno K 2.20 h, slama K —.— (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

Na Dunaji, 29. marcija 1900. Pšenica spoml. K 7.72 h, rž spoml. K 6.61 h, oves spoml. K 5.34 h, turšica K 5.66 h. (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

Strokovno vrejena trgovina semen

Alojzija Korsika,

umetnega in trgovskega vrtnarja v Ljubljani,

Salenburgove ulice št. 5

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih, travnih, zelenjadnih in cvetličnih semen, kakor svojo bogato zalogo čiste, predenice proste detelje in družih krmskih semen. Nadalje izdelovanje svežih in suhih vencev in šopkov za vsakotere slavnosti, sploh vse v vrtnarsko stroko spadajoče dela. (17-5)

Ceniki na zahtevo brezplačno in poštne prosto.

Vsakovrstna

zanesljiva semena

kakor: domače, lucerne ali nemške in rudeče detelje; velikanske rumene, bele in rudeče pese; repno seme; raznih trav in vsih vrst salat se dobivajo po nizkih cenah pri

Josipu Kordinu v Ljubljani,

pred Škofijo št. 4.

(14-5)

Jajca za valenje

od zanesljivih plemenskih kur, kakor:

Velike grahnate Plymouth Rocks	eno po 40 h.
Velike Houdan z čopom	» » 40 »
Velike Dorking z srebrnim vratom	» » 40 »
Oreve-Cveur modre z čopom	» » 50 »
Črne Holandke z belim čopom	» » 50 »
Bele Leghorn	» » 50 »
Laške kure jerebično progaste	» » 50 »
Domači Fazan (Maloy)	» » 50 »
Hamburski veliki Fazan	» » 60 »
Velike laške gosi	eno po 1 K 20 »

in 3 mesece stara plem. piščeta teh vrst eno po 4 K in ml. pave.
Manj ko 10 jajc ne odposlje in za dobro došlost in postržbo
jamči **Ivan Kranjo**, veleposestnik v Št. Ilju pošta Velenje, Šta-
jersko. (38—1)

OVES (Willkomm.)

Ta težka vrsta ovsa vsepa v vsaki zemlji, je naj-
zgodnejša, dá zelo obilo pridelka, visoko in prav dobro
slamo za krmljenje ter nepreleži. Ker se ta oves redko
seje, zadošča na oralo 50 kg. (25—2)

Razpošilja se z vrečo vred 25 kg za K 9.—; 50 kg
za K 17.—; 100 kg za K 32.—. Vzorci v vrečkah po
5 kg se pošiljajo poštne prosto (franco) ako se znesek
K 3.— naprej pošlje na

grajščinsko oskrbnništvo Goliče
pri Konjicah na Sp. Štajerskem.

izborno, z največjem darilom v rnesku

2000 kron

premovano

semensko jaro žito,

garantovano predenice očiščeno deteljno seme, (plombirano
in s , otrdilo n semenskega poskušališča)

travna semena, zmesi od trav in raznih detelj
za trajne in začasne senožeti za parke in vrtove ter
semena od krmne in sladkorne pese, kakor tudi vsa-
kovrtni krompir.

Svoje tudi v inozemstvu cenjene

posebne kulture zelenjadnega semena.

dalje gozdna semena, cvetlična semena le v najboljši
kakovosti najcenejši ponuja

semenska tvrdka

ERNST BAHLSEN
v Pragi.

Preiskava se lahko pri dunajskem poskušališču ponovi.

Na tisuče priznanj in zahvalnih pisem more
vsak pri meni ogledati. (29—3)

Ceniki in navodila za setev zastoj in franko.

Brzjavna naslova: Bahlisen, Praga.

Gotovo zanesljivo seme

domače detelje, nemške detelje,
(lucerne), razne trave, velikanske
pese, grahore, zgodnjega ovsa,
zelo lepe jare rži in ječmena,
pravega ribniškega fižola, vsako-
vrstnih vrtnih zelišč in cvetic
kakor tudi semenski krompir

dobiva se najceneje pri

Ivanu Majdiču v Kranju.

Isti priporoča tudi svojo zalogo vsako-
vrstnega žita, pravega **dovskega**
mavca (gipsa), **Roman-** in
Portland-cementa kakor
tudi razne špecerijske robe.

NB. Deteljno seme je očiščeno od predenice (žide)
na nalašč v to svrhu nabavljenemu stroju. Kupec dobi
pri odjemu večje množine garancijski listek, kateri ga
opraviči do brezplačne preskušnje semena pri c. kr. se-
menski kontrolni postaji na Dunaju. (36—1)

Frančišek Štupica,

trgovec v Ljubljani

na Marije Terezije cesti, poleg „Figovca“

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih po-
trebščin. kakor: Roman in portland cement,
železniške šine, nosilke (traverze), biče za
obivanje stropov, dratenci, okovi za vrata
in okna.

Raznovrstne štedilnike (Sparherde), peči,
bogato pozlačene nagrobne krize, vlitte železne
kotle, trombe (Pumpe) za vodnjake. Peresa
(Fedre) za vozove in osij (Achse).

Razno kuhinjsko opravo, mnogovrstne
tehtnice in uteže. (37—1)

Železno, medno in bakreno ploščevino.
Za strehe in zlebove cinkasto in pocinjeno
ploščevino ter strešnega papirja (kleja).

Različno orodje za kmetovalce, mizarje,
kovače, ključavničarje, kleparje in kolarje.
Zagrinjala (Plohe) za vozove, žimo itd.

Veliko zalogo špecerijskega blaga, fino
kavo, riž, sladkor, moko, olje, špirit, rum,
slivovko in razno drugo blago.

Semena domače in nemške (fran-
coske) velikanske pese in travnik semen.